

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetijske Zveze
z mesečno prilogo „Občinska uprava“.

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 10 Din. na leto.
Za inozemstvo 30 Din.
Posamezne številke se prodajajo po 50 par.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Slovanski orlovski tabor v Brnu.

Tabor v Brnu hoče pokazati svetu moč mednarodno organiziranih katolikov. Temu primerna je vsa prireditev. Na prostnem rivijskem ob Brnu, med žitnim klasjem in dimniki tovarnen, se dviga v zelenem okvirju mogočna stavba, za katero je bilo treba skoro 20 vagonov lesa in 2 vagona železa. Od februarja dalje je delalo 10 tvevk in skoro dnevno po par ur cele čete Orlov in Orlic iz mesta in okolice na tej stavbi.

Podolgovati štirikot, dolg 700 m in 840 m širok, pokrivajo 4 ogromne tribune, garderobe za 11.000 oseb, prodajni šotori, sanitetna baraka itd. Že v začetku junija so bila glavna dela dovršena. Okoli 200 m dolgega in 166 m širokega telovadišča (za proste vaje je 15.000 kv. m prostora, za nastop nad 5000 oseb obenem) stoje tribune, visoke po 11 m, dolge (dve po 138 m in (dve) po 200 m in po 17 m široke. Tramovje pod tribunami spominja na smrekov gozd; robove in ozadje okusno krasi po umetniškem načrtu. 4000 voz in neštete samokolnice primerne materijala so navozili na telovadišče, da je pripravilo za nastop.

Telovadišče ima svoj vodovod, telefon, restavracijo, pisarne, prostore za razstavo obrtnikov, sredi bočnih tribun dva godbena paviljona (po 90 oseb), bifeje itd., pred vhodom pik Orlo-orjaka, ki nese orla z razpetimi krili (delo Myslbekovega učenca Fabianka). Čete bodo nastopale skozi vrata, široka 16 m. Iz tribun je krasen razgled na Brno in okolico. Za telovadiščem je kopališče, ob njem vodi cestna železnica. Le par sto korakov proti mestu stoji šola, v kateri je nastanjena naša jugoslovanska četa. Število gostov iz tujih držav je ogromno. Francozi, Belgijci in Angleži so prišli s posebnimi vlaki. Z gotovostjo pričakujejo najmanj 100.000 gledalcev iz češkoslovaških pokrajin, mnogo tisoč v prelepah narodnih nošah. Godb je prigašenih 85, fanfar 10. 200 Amerikancev je že od maja v Pragi, drugi so prišli tik pred taborom. Dijaški nastop je določen na ponedeljek 14. avgusta, nastop narodnih noš in prikazovanje narodnih običajev pa na torek 15. avgusta.

VELIČASTEN SPREJEM NAŠIH ORLOV IN ORLIC V BRNU.

S posebnim vlakom se je odpeljalo iz Ljubljane in Zagreba 1250 Orlov in Orlic iz vseh krajev Jugoslavije na veličastno orlovsko slavnost v Brno. Na vseh postajah, kjer se je vlak z našimi Orli ustavil, so se zbrale množice ljudstva in pozdravljale naše fante in dekleta. Prav slovesno so jih sprejeli v Pragi, še bolj pa v Brnu, kamor so se pripeljali v četrtek, 10. avgusta.

Na lepo okrašenem kolodvoru na peronu in pred kolodvorom se je zbrala ogromna množica občinstva, da pozdravi slovenskega in hrvatskega »Orla«. Občinstvo, ki ni pravočasno izvedelo, da se prihod Jugoslovancev zakasni, je cele ure vztrajala na kolodvoru. Na kolodvoru je bila prava gnječa. Od uradnih zastopnikov so prišli pozdravit Jugoslovane železniški minister Šramek, starosta češkoslovenskega »Orla«, poslanec Bezdek Čufik, kot zastopnika škofa dr. Kleina prelat dr. Pospisil in prelat dr. Hodr, zastopnik brnskega mesta dr. Novotny, vojaški superiior Lukášek, generalni tajnik Lidove stranke dr. Daněk, p. Pospichal, vodja zletne pisarne, starosta dr. Krekove župe Židkavčevsky, skladatelj dr. Šetina, deputacija ruskih in ukrajinskih apademikov, predsednik »Kat. društva dr. Krek« v Pragi Majce in številno zastopstvo načelstva češkoslovaške orlovske organizacije. Ko je pridrdral vlak na postajo, so zaorili vzkliki »živio«, z vlaka pa »Bog živi« in »zdaš Bůh«. Godba je zaigrala »Liepo našo domovino« in »Napreje«. Nepopisno navdušenje se je polastilo vsega občinstva. Minister Šramek je pozdravil Jugoslovane v imenu češkoslovaške republike in vlade. Dejal je, da je prihod Jugoslovanskega »Orla« zgodovinski trenutek za Jugoslovane in Čehe, velik čin za državo Jugoslovancev in češko republiko. Jugoslovanski in češki »Orle« sta si v Mariboru obljubila zvestobo in jo bosta na čeških tleh utrdila. V imenu države in vlade izraža najprišrčnejši in najtoplejši pozdrav in sporoča vladno željo, da bi Jugoslovani sredi med

Čehi užili najprijetnejše dni. Naj živijo slovenski in hrvatski bratje! Urnebesni živio-klici so sledili prisrčnemu pozdravu ministra Šrameka.

Starosta dr. Krekove župe je v vznesenih besedah pozdravil škofa dr. Jegliča in »Jugoslovansko orlovsko zvezo«, nakar je odzdravil načelnik »Jugoslovanske orlovske zveze« dr. Megler, ki je poudarjal, da prvič prihaja cvet jugoslovanske mladine na osvobodena tla krasne češkoslovaške republike, da si osveži pri bratskem češkoslovaškem »Orlu« načelo: omnia restaurare in Christo, obnoviti vse v Kristusu.

Godba je zaigrala »Liepo našo domovino«; nato je pozdravil v češkem jeziku dr. Andrič, generalni tajnik Hrvatske pučke stranke, naglašujoč svetovaelavsko in cirilmetodijisko idejo, ki je družila Čeha in Jugoslovane.

Godba je zaigrala še slovaško himno »Nad Tatrom sa blýska« in med gromovimi živio-klici se je formiral spreved, na čel umu godba in orlovski prapori iz Radovljice, Konjice, Tržiča, Ljubljane (Št. Peter« in zastavo akademije zagrebačke. Občinstvo, ki je, napolnilo ves ogromni trg pred kolodvorom, je prisrčno in navdušeno pozdravljalo došle Jugoslovane. Po vseh ulicah, kjer se je vil spreved, ista slika. Z oken so dame obsipale spreved s cveticami in po ulicah je odmevalo klic »Živio Jihoslovani«.

Sprejem Jugoslovancev v Brnu je bil tako prisrčen, da smo v mnogih očeh videli lesketati se solze ginjenosti in veselja.

Jutrišnji dan se pričakujejo udeleženci iz drugih držav. Jugoslovani si gredo na vsezgodaig ogledat moravsko »postojinsko« jamo na Macohi, ki postojinske ne prekaša na obširnosti, pač pa na lepoti.

POZDRAV IRCEV.

Predsedništvo zletnega odbora je prejelo iz Irske sledeči dopis:

»A chara« (Irski pozdrav.)

V imenu irskega naroda se Vam zahvaljujem za Vaše prijasno povabilo k slavnosti v Brnu. Moram naglasiti, da se naše ljudstvo zelo zanima in simpatično gleda na razvoj političnega, socialnega in gospodarskega življenja v novo porojeni

Češkoslovaški. Prepričan sem, da bodo sedanjí prijateljski stiki med obema narodoma ostali trajni.

Prav žal pa nam je, da nam v tako kratki dobi ni mogoče poslati zastopnikov; lahko pa zagotovite svoje brate in prijatelje, da se irske telovadne in socialne organizacije veselijo lepega napredka Vašega ljudstva in želijo Vam vsem najboljših uspehov.

»Mise le Meask« (Prijateljski pozdrav.)

J. J. Waloh, poslanec, v imenu društva »Tailteann Games« (slično kakor pri nas Orli), poštni ravnatelj irske svobodne države.

POZDRAVNO PISMO BELGIJSKEGA KARDINALA.

Belgijski kardinal Mercier je poslal starosti češkoslovaškega Orla, ministru Šramku, sledeče pismo: »Prav pristržno se Vam zahvaljujem za ljubeznivo povabilo, katero ste mi blagovolili poslati za orlovski zlet v Brnu od 10.—16. avgusta. Živo občujem, da radi pred povabilom določenih opravkov v Belgiji ne bom imel časti in veselja prisostvovati. Prosim Vas, gospod predsednik, bodite prepričani, da bom v duhu z Vami in da čutim v srcu isto, kar čutijo češkoslovaški katoliki ob priliki velike manifestacije solidarnosti in sloge, ki jo prirejujejo. Prosim Vašo Eks-celenco, da sprejmete izraze mojega globokega spoštovanja in udanosti.

O. S. Card. Mercier l. r.
knez in škof mehlinski.

TUJI GOSTI — 750 BELGIJCEV, 400 FRANCOZOV. — ŠVICARJI IN AMERIKANCI.

Med velikim številom inozemskih udeležencev brnskega zleta je treba na prvem mestu omeniti Belgijce, ki se jih je s posebnim vlakom pripeljalo nad 750, na čelu s predsednikom mednarodne zveze katoliških telovadnih društev, desetimi škofi in mnogimi visokimi častniki. Med temi je 130 telovadcev in telovadkinj Flamcev, in sicer iz Genta v svojih slikovitih krojih. Ženske s svojimi sivimi kroji in temnomodrimi plašči ter moški s svojimi z zlatom okrašenimi čepicami so bili predmet splošne pozornosti in pristrčnih ovacij.

S posebnim vlakom so se pripeljali francoski udeleženci, ki so se jim pridružili zastopniki katoliških organizacij iz Švice. Prišlo je nad 400 Francozov in 12 Švicarjev. Telovadci iz Toula so privedli seboj tudi svojo lastno godbo. Med Francozi so med drugimi organizacijami tudi zastopniki zveze »Federation Catholique des Patronage de France«. Goste iz Francije vodijo oziroma spremljajo: Predsednik francoske telovadne organizacije de Vienne, predsednik renske avantgarde Charles Fromer, tajnik federacije Armand Thibaudau, general de Morlaincourt, francoska škofa Niardi in De Celle.

Med gosti iz Francije, ki jih je v celem pad 400, je 250 telovadcev in telovadkinj iz različnih krajev.

Obenem s Francozi so se pripeljali tudi zastopniki ameriških katoliških ško-

lov, ki so v precejšnjem številu prihiteli v svojo domovino.

Vsi ti gosti iz inozemstva so se ustavili v Pragi in priredili slavnostno akademijo.

Vsi inozemski udeleženci so se drugi dan odpeljali v posebnih vlakih v Brno. Na vseh postajah, ki so okinčane z zastavami, so jih pričakovale ogromne množice ljudi in jih navdušeno pozdravljale. Navdušenje pa je doseglo vrhunec, ko so gosti

dospeli v Brno. Na kolodvoru jih je v francoskem, angleškem, flamskem in češkem nagovoru pozdravil minister Šramek in drugi govorniki. Ko so gosti v sprevedu odšli po mestu, so jih vseposod navdušeno pozdravljali in jih obaspavali s cvetjem.

O tej veličastni prireditvi bomo v prihodnji številki obširneje poročali. Danes omenjamo samo še to, da so se naši fantje tudi v Brnu izredno izkazali in pri mednarodni tekmi dosegli častno zmago.

Gospodarski obzornik.

Letošnji davčni vijak.

Že lansko leto je pisal »Domoljub« o osebnih dohodnikih, kako krivično se je odmerjal ta davek, posebno pri srednjem in malem kmetu. Letos to ponavljamo, ker krivica v tem oziru je desetkrat hujša od lanskega leta. Že ime samo, »dohodnina«, je lažljivo za na kmetih, kaj šele način, kako se postopa pri odmeri tega davka. Krivično tudi zato, ker plačamo na ta način dvakrat davek od ene in iste stvari. Zemljiški davek plačamo od svojega zemljišča, torej od tega, kjer imamo koristi v pridelkih, ki so potrebni za vzdrževanja ljudi in živali. Osebnó dohodnino plačamo zopet od pridelkov svoje zemlje.

Ravno sedaj so predloženi zapisniki pri županstvu onih posestnikov, katerim je predpisana dohodnina. Marsikateri izmed tistih je bil kar začaran nad takimi številskami, tu ne gre za stotine, ampak za tisoče kron.

V januarju letos so se prirejali poučni sestanki o pravilni napovedi dohodnine, pisali ljudem proračune dohodkov in stroškov na posebno polo »napovedi za dohodnino«, pa vse ni nič pomagalo. Davčna gospoda se ni popolnoma nič ozirala na to in naredila kar po svoje. Kar debelo smo gledali položnice, katere so nam poslali te dni. Davčni uradi mislijo, da je kmet velik kapitalist, trgovec, verižnik, ter da mu kar zraste na njivi, da zato ni treba nikakega truda in da lahko vse drago proda, denar »plodonosno« naloži in da živi se pa kar od zraka. Drugače si kmetje ne moremo misliti, drugače bi nam tako neumno visoke davke ne predpisavali.

Zemljiški davek se je zvišal desetkratno. Kdor je plačal preje 100 K, plača sedaj 1000—1200 K. Dohodninski davek pa hočejo zvišati do petdesetkrat in še več. Tako imajo letos nekateri kmetje predpisane dohodnine 5—10.000 K. Sedaj pa pomislite, kje more imeti kmet 54.000 K dohodninskega davka, ker mora imeti približno okrog 170.000 K čistega donosa! Čela Slovenija je »ogorčena nad tako krutim postopanjem z našim ubogim kmetom. Pomisliti je treba, kako grozno je trpel kmet vsled suše lansko leto. Vsi poljski pridelki so bili uničeni več kot za polovico. Posebno je primanjkovalo krme za živino, vsled česar je nastala posledica, da je začela cena naših živin padati, oziroma je ostala na isti viši-

niti kot prej, čeravno se je vse drugo tako silno podražilo. Letos nam preti še hujši Zemlja izsušena še od lanskega leta, je letos vsled suše kakor ožgana. Krme bo desetkrat manj od lanskega leta, tako, da bomo morali zopet skrbiti število svoje živine na najnižjo stopnjo. In če še živine ne bo, kje bo imel kmet kake dohodke? Sedaj pa pride davčna oblast, in ti našteje: »Z ozirom na to, da ste prodali živine in prašičev čez inventar, prodali več poljskih pridelkov za visoke cene, z ozirom na to, da so vaši dohodki posebno v vojnih letih vsled umnega in varčnega gospodarstva silno narastli (najmanj za 20.000 K), katere imate plodonosno naložene, z ozirom na to ste svoje dohodke prenizko cenili. Torej se vabite itd.« Ali se ne pravi to iz kmetske norca delati? Koliko si je kmet med vojno napravil bogastva, ve samo davčna oblast, kmetje pa ne vemo o nikakih dohodkih med vojno dobo, ker so poglani nas vse v fronto. Kar so si pa gospodinje prisradale doma med tistim časom, je to že zdavno šlo za razne davke in za popravilo orodja in drugo, tako, da je kmet danes bolj zadolžen, kot pred vojno. Sedaj pa ta brezobzirnost davčnega vijaka! Ako bo šlo tako naprej, bo slovenski kmet tekom nekaj let gospodarsko popolnoma uničen. Ne bomo klicali na pomoč naše poslance, da nam pomagajo, ker vemo, da store vse, kar je mogoče storiti pri sedanjemu centralističnem režimu za bedni položaj kmetske in delavca. Samo eno priporočamo:

V kratkem bodo volitve v oblastne in morebiti tudi v narodno skupščino. Takrat slovenski kmet, na noge, takrat se spomni, kdo je kriv našega propada in nesreče in poženi iz svoje srede zapeljivce slovenskega naroda s tem, da ne odda niti enega glasu zagovornikom centralizma. Nasprotno si pa izberite možno edino le iz vrst pristaev Slovenske ljudske stranke, može, ki se bodo tudi naprej borili z vsemi močmi za avtonomijo Slovenije, katera edino more rešiti slovenski narod od gospodarskega propada. Proč s samostojnimi izdajalci!

Napravljajte vejniki za živinsko krmō!

Vsled suše ogrcev (črvov) bo letošnji pridelek iz travnikov in pašnikov tako pcel, da bo ponekod še slabše za krmo kakor lansko zimo, osobito v slučaju, če od-

reče še repa. Treba bo torej velike previdnosti ter varčnosti s krmo, da se za silo obranimo največjega zla in ne prodamo za gospodarstvo potrebne živine za slepo ceno. Zato opozarjamo naše živinorejce že sedaj na sledeče:

Za krmo bo letos uporabiti vso slamo, pleve in odpadke od mlačve, za večjo redilnost pa bo treba po možnosti skrbeti z dodatkom močnih krmil n. pr. otrobov, oljnih pogač, melase, žitnega zdroba itd. Nastilnjaj se dobiva iz gozda. Po novejših poskusih je možno redilnost slame zboljšati, ako se lesna snov slame uniči s kako lužnino. Ravnatelj Belle priporoča za to sledeči, tudi za manjšega posestnika pripraven način obdelovanja slame: rezanica slame se namaka prilično 1 uro v mešanici raztopine sode in apnene vode prilično 10 odstotkov goste. Čez 1 uro se ta lužnina odtoči ter porabi za novo rezanico. Ko se je lužnina iz rezanice ocedila, se slednja še parkrat izpere s svežo vodo. Tako pripravljena mešanica je takoj pripravna za krmiljenje. Pri tem načinu priprave slame je treba primernih posod.

Najbolj uspešen pripomoček proti pomanjkanju krme imamo pa v nabiranju in pripravljanju vejnika ali frodeljna za živinsko krmo. Za to delo je mesec avgust jako pripraven, torej ravno sedaj primeren čas. Opozarjamo na spis ravnatelja Belle v lanskem Kmetovalcu z dne 15. septembra 1921 pod naslovom: »Listje drevja kot krma za živino«, kjer priporoča sedeči način naprave vejnika: vejice se povežejo takoj v butare in postavijo v stavke, dokler se listje popolnoma ne posuši, pri dobrem vremenu v 6 do 8 dneh. Neugodno vpliva dež, pa tudi preveč solnca, torej se butare rade postavijo od debela košatih dreves z debelimi konci vej navzdol. Dobro jih je tudi včasih preložiti, zunanje na znotraj, znotranje na vun.

Sicer se naj pa takega vejnika ne smatra za glavno krmo, temveč kot pridatek. V malih množinah zna njegova čreslovina dobro vplivati, v prevelikih pa preveč zapirati.

Naprava vejnika se letos priporoča tudi v drugih državah saj je pomanjkanje krme splošno. V rokah imamo okle, kakor ga razpošilja ministrstvo za ljudsko prehrano na Dunaju na kmetijske organizacije v Avstriji. Ta razglas se glasi v izvlečku v slovenščino preveden tako-le:

Listje drevja kot krma v sili.

Vejnik listovcev, kakor se uporablja za prezimljenje koz in ovc, je primerno nadomestilo za seno in slamo tudi pri krmiljenju govedi in konj. Tudi za molzne krave je učinek ugoden. Glede krmilne vrednosti dosega vejnik skoro travniško seno. Vejnik se zamore napravljati skoro iz vsakega grmovja in listnega drevja, le v lepoticnih vrtovih naj se napravljanje opusti, ker se tamkaj nahaja včasih strupeno grmičje in drevje.

Z napravo vejnika se lahko prične meseca julija, v tem času je listje nežno in lahko prebavno. V avgustu ima listje sicer nekoliko manj redilnih snovi, pridobi se pa večja množina krme, ter je škoda na drevju manjša.

Vejevje v približni debelini svinčnika,

naj se z zelenimi listi vred nareže ali naseka, poveže v butare in posuši na zraku; dež in močno presolnčenje ni ugodno. Butare naj se večkrat preložijo, da ne začnejo plesniti.

Vejnik naj se pri govedu, konju in ovci smatra le kot pridatek h krmil. Sprva se živalim predložijo cele butare, ki se šele razvežejo, ko so zunaj že objedene.

Razven grmičja se priporoča obsekavati drevje ob cestah in mejah ter je uporabljati za napravo vejnika vse vejevje od listnatoga drevja, ki se v tem času podere. Pri čiščenju gozdov in zaraslih pašnikov je paziti, da se v vejevnik ne poveže praproti, ki za krmo ni priporočljiva.

Želeli bi bilo, da bi uvidelni gozdni posestniki proti odškodnini letos dovoljevali ubožnejšim živinorejcem napravo vejnika tam, kjer to za gozd ni škodljivo, n. pr. kjer je treba gozd očistiti spodnjega grmičja itd.

K temu razglasu pripomnimo, da se za napravo vejnika v krmilne svrhe najraje uporablja vejevje sledečih listovcev: topola, lipa, breza, jesen, lenka, hrast, leskva; ne priporoča se pa črne jelše.

Kot druge pripomočke proti pomanjkanju krme navajamo še sledeče: Hranite sadne in grozdne tropine, ki preostanejo od jesenskega prešanja, nasolite jih v primernih posodah in uporabljajte jih kot pridatek h krmil!

Izrabite vsako pašno priliko, ki se utegne ponuditi, da se več krme prihrani za zimo!

Sejte na jesen rž pomešano z zimsko grašico, s tem pridobite v spomladi najzgodnejšo zeleno krmo!

Skrbite po zimi za zadostno toploto v hlevu!

Na vsak način naj se napravi vsak živinorejec, predno odproda živino za slepo ceno, natančen načrt za zimsko krmiljenje, preračuni naj množino razpoložljive krme in razdeli isto na enake dnevne krmilne odmerke (porcije). Drugače se zna zgoditi, da se krmi na jesen potratno, osobito če je krmiljenje v rokah tujih ljudi, ter se na štedenje spomnimo šele ob času pomanjkanja.

Gospodarska obvestila.

g Trgovina z usnjem. Položaj na trgu z usnjem se je zadnje dni vnovič poostiril. Cene spodnjega kakor tudi gornjega usnja se dvigajo. Vsled občutnega pomanjkanja surovih kož za katere plačujejo tovarne vedno višje cene, ni mogoče reči in določiti, kdaj se doseže vrhunec. Uspešno sredstvo, da se zajezi to neprestano dviganje cen, bi se našlo v tem, da se prepove izvoz surovih kož v inozemstvo. Kajti število kož v državi zaklane živine ne zadošča niti potrebam domačega prebivalstva. Sedanje cene so približno sledeče: kruponi 300 do 310 K; podplati v polovicah 200 do 220 K; notranjki 200 K; okrajnovi (aferin) 140 K; črni gladki kipsi 340 do 360 K; črne gladke teletine 450 do 460 K za 1 kg. Rujavo usnje je za 20 K pri kilogramu dražje. Te cene so le približne in se znajo še dvigniti. Dokler odnaša izvoz v inozemstvo našim potrebam potrebno blago, se s tem nerazumljivim in nezdravim gospodarstvom

donaša posamnim slojem koristi in dobičke, večina našega prebivalstva pa trpi in komaj že zmaguje ogromne skrbi in cene za usnjate izdelke. Zato naj se prepove izvoz surovih kož in razne špekulacije z njimi.

g Obrtna razstava v Celju se vrši v času od 12. do 22. avgusta t. l.

g Živinski sejem v Mariboru. Zadnji sejem v Mariboru je že kazal posledice suše: innogo živine, malo kupcev, cene ne navzgor, preje navzdol napram zadnjemu sejmu. Da ni bilo to pot nekaj vnanih izvoznicarjev, ki so pokupili boljšo živino, bi bile šle cene še bolj navzdol. Torej že sedaj tako pomanjkanje krme, kaj šele bo. Cene so bile sledeče za 1 kg žive teže: Debeli voli 35 do 40 K, poldebeli 30 do 34 K, plemenski 30 K, bikji za klanje 20 do 38 K, klavne krave 27 do 31 K, plemenske krave 20 do 24 K, krave za klobasarje 13 do 17 kron, molzne in breje krave 21 do 24 K, mlada živina 24 do 30 K, teleta 32 do 38 kron. Zanimivo je, da so cene za krave klobasarice padle tako daleč nazaj, kot so bile 14. marca in da so padle tudi za breje in molzne krave pod ceno predzadnjih sejmov. Vkljub temu gre cena mesu navzgor.

g Potnolistne in carinske olajšave pri prometu med Jugoslavijo in Avstrijo. — Kakor znano, je bil pred daljšim časom uveden na podlagi sporazuma s kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev tranzitni promet z direktnimi vagoni in olajšavami glede potnih listov ter policijskih in carinskih predpisov na progah Graz—Maribor—Dravograd—Bleiburg—Klagenfurt. Dalje Zeltweg—Lavamünd—Dravograd—Bleiburg—Klagenfurt in Maribor—Spielfeld—Radkersburg—Ljutomer. Glede za ta promet potrebnih potnih dokumentov je bil sklenjen sledeč sporazum: Potniki so pri tranzitu na imenovanih progah oproščeni obveznosti potnih listov in vizumov. Zadostuje jim kot potni dokument le potrdilo občine ali politične oblasti ali državnega policijskega urada. Tako potrdilo ni potrebno v slučaju, da ima potnik pri sebi veljavni, če tudi ne vidirani potni list ali kako drugo uradno legitimacijo s sliko. Taki potniki ne smejo zapuščati vagonov v tranzitni državi.

Cene danes in pred enim letom. »Jugoslovanski Lloyd« navaja sledeče cene najnujnejših življenjskih potrebščin v Zagrebu lani in letos: Govedina lani 24—28 kron, letos 70—80 kron, svinjsko meso 24—28 (100—120) kron, slanina 40—46 (120—140) kron, moka 15—20 (20—30) kron, mleko 6—8 (15—16) kron in drva 1200—1300 (2500—3000) kron za klatro. Približno iste cene veljajo tudi za Ljubljano. A koliko so se zvišale plače?

g Borza v Ljubljani. Sporočajo nam, da s v kratkem otvori v Ljubljani borza za blago in vrednote ter menda tudi za valute. Pripravljalna dela so v polnem teku. Z veseljem beležimo to vest, kajti borza bo za naše trgovstvo, industrijo in za narodno gospodarstvo sploh prevažnega pomena. Začasno tajništvo ljubljanske borze posluje v Ljubljani, v hiši Slovenske banke, Cankarjevo nabrežje, I. nadstropje (vhod za vodo). Uradne ure vsak dan od 16. do 18. ure.

Razgled po svetu.

Italija.

Fašistovski nemiri in poboji se še vedno nadaljujejo. V mnogih mestih so fašisti zažgali delavske domove, tiskarne in druga podjetja. V teh bojih je padlo mnogo ljudi. Novo vlado je zopet sestavil de Faki, vendar je malo verjetno, da bi mogel napraviti mir in red. V nekaterih pokrajinah je vlada vpeljala vojno stanje.

Nemčija.

Radi mnogih atentatov, katerih žrtev je bil tudi minister Rathenau, so v Nemčiji izdali strog zakon, ki odreja velike kazni za vse osebe, ki bodo javno ali tajno delale, da bi v Nemčiji zopet vladali cesarji. Proti temu zakonu pa je protestirala Bavarska, češ, da je prestrog.

Francija.

Radi vojne odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija, sta prišli Francija in Anglija navzkriž. Francija zahteva, da mora Nemčija takoj plačati. Če pa tega ne bi storila, naj bi se jo tudi s silo prisililo do tega. Anglija ni za tako oster nastop. O tem vprašanju razpravljajo sedaj na konferenci velikih držav v Londonu.

Katoliški shod za Posavje

se vrši v Brežicah ob Savi v nedeljo, dne 8. septembra 1922.

Spored:

1. Od 9. do pol 10. ure; Zbiranje udeležencev v bližini kolodvora.
2. Ob pol 10. uri: Sprejem gostov na kolodvoru, nato svečan sprevod z godbo in prapori v mesto.
3. Ob pol 11. uri: Na dvorišču grajske ne Edm. Attems pridiga — g. ravnatelj dr. Frančišek Valland, Ljubljana.
4. Ob 11. uri: Sveta maša — g. častni kanonik in dekan Jožef Mešiček, Brežice.
- Ob pol 12. uri: Slavnostno zborovanje:
 - a) Zahteve katoličanov v Jugoslaviji — g. narodni poslanec dr. Anton Korošec, Maribor.
 - b) Verska vzgoja otrok — g. profesor Ivan Vesenjsek, Maribor.
 - c) Katoliški tisk — g. urednik Franc Kremžar, Ljubljana.
 - d) Mladinska organizacija — g. urednik Smodej, Ljubljana.
5. Ob sklepu: Litanijske in posvetitve prsv. Srca Jezusovemu; nato razhod.

Katoliško ljudstvo Posavja! Ako ti je za pravično ureditev vsega javnega življenja, ako ti je za versko vzgojo tvojih ljubih otrok, ako ti je za poštenost tvoje drage mladine, pridi ta dan v nepreglednih množicah od blizu in daleč v Brežice, da boš tukaj z vso odločnostjo povdarjalo katoliška načela, ki morajo prekvasiti vse naše javno življenje.

Katoliški shod ob severni meji naše države.

Opozarjamo že danes, da se bo vršil na Malo Gospojnico, 8. septembra 1922 na prijaznem homcu znane romarske cerkve Sv. Križu nad Dravogradom veliki katoliški shod za dekanije: Dravograd, Marenberg, Staritrg in Vuzenica. Obmejni Slovenci! Ta dan boste na glas izjavili, da si ne pustite krajsati svojih pravic kot katoličani, ampak da jih hočete vsikdar uveljavljati! Poskrbite sami, da bo 8. sept. sijajna manifestacija katoliške misli ob meji Jugoslavije! Zato vsi na delo za čim večjo udeležbo! Natančnejši spored še objavimo. V glavnem velja tole: Od 7. do 8. ure sprejem gostov na postaji Dravograd. Ob 8. uri tiha sv. maša v prostirski cerkvi v Dravogradu nato slovesni sprevod došlih kat. društev in drugih udeležencev z godbo skozi trg k Sv. Križu. Ob pol 10. uri pridiga in slovesna služba božja pri Sv. Križu. Nato javni shod pod milim nebom, pri katerem poročajo znani katoliški voditelji! Za ugodno železniško zvezo je poskrbljeno.

Tedenske novice.

Politične.

p Belgrajska vlada je bila v ponedeljek zbrana v Ljubljani. Pri tej priliki se celokupni slovenski narod, izvzemši peščico demokratičnih in »samostojnih« režimovcev spominja, da je baš ta vlada tista, ki je Ljubljano iz prestolice Slovenije degradirala v sedež ljubljanske oblasti razparcelirane Slovenije. Ta vlada je tista, ki je slovenskemu narodu kot takemu prizadela največ udarcev in krivic. Gospodje naj bi se dobro počutili v naši sredi, pokloni različnih oseb, ki so vedno pred vsakim režimom pokorno klečevali, pa naj jih ne varajo o tem, da med slovenskim narodom še nobena vlada v državi SHS ni uživala tako malo, pravzaprav nič, simpatij kakor le-ta.

p Koliko poslancev bomo volili. Odbor za novi volivni zakon je na zadnji svoji seji sklenil, da bo imela Slovenija 26 poslancev Na štajerskem bodo volivni okraji: 1. Brežice: sodni okraj Brežice in Sevnica; 2. Konjice; 3. Ljutomer; 4. Maribor, levi breg; 5. mesto Maribor, sodni okraj Maribor, levi breg, in sodni okraj Sv. Lenart; Maribor, desni breg, ter sodni okraj Slovenska Bistrica; 6. Mozirje (sodni okraj Gornji grad); 7. Murska Sobota (sodni okraj Murska Sobota); 8. Dolnja Lendava (sodni okraj Dolnja Lendava); 9. Prevalje; 10. Ptuj (mesto Ptuj in sodni okraj Ptuj); 11. Slovenjgradec; 12. Celje (mesto Celje, sodna okraja Celje in Vransko); 13. Laško; 14. Ormož; 15. Šmarje. Tukaj bodo volili 15 poslancev. Na Kranjskem, kjer ostanejo okrajna glavarstva kot volivni okraji, pa bodo volili 10 poslancev. Mesto Ljubljana sama ima enega poslanca. Zanimivo je to, da se je število poslancev ravnalo po šte-

vilu prebivalstva iz l. 1910, ne pa od letos. To zato, da bo več srbskih poslancev.

p Vseh poslancev v naši državi bo po novem volivnem zakonu 303. Kakor že navedeno, jih odpade na Slovenijo 26. Na Hrvaško jih odpade 68. Mesto Zagreb voli dva poslanca. Ravnotoliko tudi Belgrad.

p Novo stranko ustanavljajo na štajerskem in sicer se bo najbrže imenovala gospodarska stranka. Ustanavljajo jo liberalci in socialdemokrati, ki so zgubili med ljudstvom vsako zaupanje. Zato hočejo sedaj pod novo firmo »v kalnem ribarstvu« Seveda so se njim pridružili tudi samostojneži. Pomagalo to ne bo nobenemu nič, kajti vsakdo gre samo enkrat na led.

p Konkordat med našo državo in Vatikanom. Posebna komisija, v kateri je tudi ljubljanski knezoškof g. Jeglič, je pričela v Belgradu razpravljati o konkordatu, to je o pogodbi med sv. očetom in našo državo, s katero se uredi razmerje katoliške cerkve in njenih vernikov v naši državi.

p Novi minister za notranje zadeve. Po dolgem prerekanju so se demokrati in radikali le pobotali in je imenovan za ministra za notranje zadeve srbski poslanec Timotijević. Minister je sicer nov, politika bo pa ostala stara.

Domače novice.

d Kar se tiče duhovniških in katehetskih zadev z ozirom na novi proračun, prinese podrobneje »Vzajemnost«.

d V Kamniku je umrla Marija Primar, mati kaplana Ivana Primarja. Pokojnica je bila zavedna katoličanka in dobra mati. Naj počiva v miru!

d Umrla je v petek, 4. t. m. v celjski bolnici vdova gospa Franciška Zdolšek, p. d. Šučova mama, iz Okroga, župnije Ponikva. Istega dne jo je peljal njen sin dr. Josip Zdolšek, odvetnik in župan v Brežicah, v celjsko bolnico. Čez eno uro je pa tam umrla. Njeno truplo se je prepeljalo na Ponikvo, kjer počiva sedaj poleg svojega pokojnega moža. Veličastnega pogreba se je udeležil tudi kot sorodnik č. g. g. franciškanin Odilo in nešteta množica žalujočih. Pokojna Šučova mama je bila dobrotnica cerkva, šole in ubogih. Svetila ji večna luč!

— Z Viča. — Zmaga SLS na celi črti. Pretečeni teden so bile na Viču volitve župana in občinskih svetovalcev. Zmagala je na celi črti SLS. Dobila je župana in vseh 6 svetovalcev. Za župana je bil izvoljen Iv. Gale, za svetovalce pa gg. Knez Franc, Oblak Anton, Sušnik Ivan, Novak Franc, Gutnik Anton, Škof Alfonz. Z liberalci zvezani socialisti so bili precej poparjeni in so oddajali prazne glasovnice. Enkrat so sicer poskušali z zvijačo in so v namenu, da bi razcepili naše vrste, volili z nekoliko glasovi enega izmed naših. Po volitvi je občinski odbor izrekel udanostno izjavo kralju Aleksandru. Volitvi je prisostvoval tudi vladni zastopnik gospod glavar dr. Fišer, ki se je občinskemu odboru zahvalil za izrečeno zaupnico vladarju ter je obenem pohvalil občinske odbornike za tako lepo in pravilno izvršene volitve. Raz občinske hiše pa plapolata trobojnica, ki nam znanja, da je liberalizmu v občinski hiši

aa Viču v petek zvečer ob 7. uri odklenkalo.

d Shod na žalostni Gori pri Mokrogu je v soboto in nedeljo, 19. in 20. avgusta.

d Velik shod kmečkega in delavskega ljudstva se je vršil v nedeljo 6. t. m. v Ljubljani. Velike množice udeležencev so odločno protestirale proti brezverskemu in ljudstvu škodljivemu vladanju.

d Podgrad. Vsi tisti, ki ste se dali vpisati v Kmetstvo zvezo in kdor še hoče vstopiti, se vabite k ustanovnemu občnemu zboru, ki bo v nedeljo 27. t. m. po sv. maši v župnišču, kjer se bo izvolil odbor. Ob tej priliki poroča o političnem položaju tajnik SLS v Novem mestu gospod Munda.

d Tržič. V soboto, 19. avgusta ob 8. uri zvečer uprizori Ljudski oder iz Ljubljane v Našem domu v Tržiču znano Gogoljevo komedijo v 3 dejanjih »Ženitev«. Ta igra je žela velike uspehe v Ljubljani, Zagrebu in drugje. Upamo, da bo tudi Tržičanom jako ugajala. Zato naj nihče ne zamudi prilike posetiti to predstavo.

d Kaj je v Sloveniji pod sedanjim režimom mogoče? V kamniškem okraju se zbira deputacija starišev, da gredo na Bled h kralju, da mu pojasnijo krivico, ki jim jo delajo nekatera šolska vodstva s tem, da jih kaznujejo po Din 40 za posameznega otroka pod lažljivo pretvezo, da je otrok ostal od šolskega pouka. To pa ni res, ker otroci kaznovanih starišev niso izostali od šolskega pouka, temveč so se udeležili na dan sv. Rešnjega Telesa slovesne procesije kot slovenska katoliška organizirana mladina v svojem kroju. Zato, ker hoče katol. mladina pokazati javno neustrašeno svoje versko prepričanje, naj bi stariši plačevali kazen. Tega si nikdar ne bomo pustili dopasti, ne od okrajnega ne od deželnega šolskega sveta najmanj pa še od svobodomiselnega učiteljstva. — Pri-zadeti.

d Radovljica. V nedeljo, 20. t. m. ob 8. uri zvečer gostuje Ljudski oder iz Ljubljane v Ljudskem domu v Radovljici. Uprizorila se bo Gogoljeva veseloigra »Ženitev«, docela neverjeten dogodilja v treh dejanjih. Vse prijatelje lepe dramatične umetnosti vabimo na ta večer, ki bo nudil lep užitek in prijetno zabavo. Predprodaja vstopnic v Kmetiski zadrugi.

d Kako zapostavljajo katolike. Na temelju odredbe agrarne direktije v Sarajevu se vrši te dni razdelitev veleposestva »Zdravac« v Livnu v Bosni. Kljub odredbi agrarne direktije v Sarajevu so od tega izključene tri vasi: Krupnić, Kovačić in Godnji Rujani. Vsled tega je med ljudstvom nastalo veliko nezadovoljstvo in so bili odposlani brzojavni protesti na vlado in na vse parlamentarne klube, da naj intervenirajo in tako preprečijo eventualne izgrede. V imenu Jugoslovanskega kluba je interveniral pri ministrstvu za agrarno reformo poslanec Pulić. Ministrstvo je takoj odredilo potrebno, da se preprečijo izgrede. Nezadovoljstvo med ljudstvom je tem večje, ker ljudstvo vidi, da se zapostavlja samo zato, ker je katoliške vere. Razdelitev veleposestva je končana namreč v vseh pravoslavniških vaseh, pa tudi v

muslimanskih, da bi na ta način vladni muslimani dobili več glasov. Nasprotno pa so bile zapostavljene vse katoliške vasi, ki nimajo svojih poslancev v vladi.

d Zopet centralističen blagor. V Ljubljani imajo vsi delavci iz Slovenije svojo bolniško blagajno, v katero morajo redno plačevati precej visoke prispevke, da dobe v slučaju bolezni malo plačo. Tekom let so nabrali mnogo milijonov denarja. Da bi svoj denar bolj plodonosno naložili, so sklenili sezidati v Ljubljani svojo palačo, v kateri bi bili vsi uradi in so že pričeli z zidanjem. Medtem pa je minister dr. Žerjav odredil, da je odslej sedež tega društva v Zagrebu in imenoval za voditelje svoje ljudi. Ti so sedaj zahtevali, da se morajo vsi milijoni poslati v Zagreb, da jih bo »hranila« znani bankir Praprotnik. Obenem so zapovedali, da se takoj vstavi vsako zidanje, kar se je tudi zgodilo.

d Dva nesramna napada. V Splitu, kjer se govori več italijansko kakor hrvaško, so seveda najbolj goreči Sokoli, ki kažejo svojo visoko kulturo in vzgojo s tem, da napadajo ljudi, ki niso njihovega prepričanja. Prejšnji teden so najprej napadli frančiškane o. Kotaraša iz Sinja in poslanca Jugoslovanskega kluba Milanovića. Drugi dan pa so napadli Orle in Orlice, ki so odhajali v Brno. Ker se je policija skrila, so se Orli teh patriotov obvarovali sami in jim dali čutili svoje krepke pesti, jih podučili in pognali.

d Sokoli in Jugofašisti. V Jugoslaviji so Pribečević in drugi framazoni ustanovili društvo, katerih člani imenujejo splošno jugofašiste ali belogardiste. Tako jih imenujejo zato, ker nastopajo ravno tako kakor fašisti v Italiji, kjer požigajo dnevno in streljajo naše ljudi, ne da bi bili kaznovani ali pa kakor belogardisti, ki so izvrševali na Madžarskem in v Rusiji najbolj nečloveške krvoločnosti. Organizacija teh ljudi je v najožji zvezi s Sokoli in je to tudi objavila v svojih glasilih. Ta stvar še bolj potrjuje naše dosedanje dokaze, da je Sokol brezversko društvo in se ga bo vsak pošten človek vsled tega izogibal.

d Po sokolski veselici v Spodnjih Ribčah so šli fantje Sokoli potem, ko so se že na veselici prav dobro stopili, še v Lovšeto gostilno. Tu so pričeli preklinjati Boga in Marijo in grozili gostilničarju, da ga bodo zaklali. Sodišče je dva glavna bogokletneža obsodilo, in sicer Martina Šinkovca iz Zaloga na 14 dni in Jerneja Škarjo na teden dni zapora.

d Stranka narodnih socialistov, privelek liberalcev, je vsled zavednosti našega ljudstva skopnela v Sloveniji kot lanski sneg. Vsled tega je pričela agitirati v Dalmaciji, kjer ji gre pa še dokaj slabše. Za velik shod te stranke v Klisu so na vse mogoče načine delali reklamo — na shod pa so prišli trije demokrati. Brez načel ni mogoče slepariti ljudstva nikjer.

— Prepoved izvoza živil. Vlada namerava zabraniti izvoz živil, osobito žita, pšenice, koruze, masti in žive živine. Carinske postavke za uvoz luksuznega blaga in onih izdelkov, ki se izdelujejo pri nas, se znatno povišajo. Izvoz sirovin je svoboden. To baje sklence kronski svet v Ljubljani.

d Umorjen poslanec. Poslanca radikalne stranke Rajko Gavrilovića so prejšnji teden počakali v njegovem rojstnem mestu v podrinjskem okraju v Srbiji neznan lopovi in ga ubili. Misli se, da gre za politično maščevanje.

d O Vrangloveih nam pišejo iz Cerknice: Tukaj imamo obmejno stražo, sestavljeno iz samih ruskih kapetanov, grofov in baronov, katere se vidi pogosto totalno pijane, vsiljive, rabijatne. V takem stanju se pretepajo kar z velikimi kamni. Sliši se tukaj vedno o velikih zaplenbah tobaka, a kam oddajajo zaplenjeni tobak, ni nobenemu znano, znani pa so slučajji, ko se je zaplenjeni tobak prodajal raznim tihotapcem in prijateljem. Čudno se nam zdi, da gospod poveljnik Boštjančič o tem nič ne ve ali noče vedeti. Dobro bi bilo, če bi bila carinarnica na Rakeku tako prijazna in poslala vsak teden natančen izkaz o oddaji zaplenjenega tobaka na občino Cerknica, ker ljudstvo natančno ve o zaplenjenem tobaku, a o oddaji pa nič.

d Trboveljski rudarji bodo stavkali: Trboveljski rudarji imajo zelo majhne plače in so zato prosili vlado, da naj posreduje. Ker pa minister za socialno politiko dr. Žerjav za uboge ljudi nima časa in se zato od strani vlade ni ničesar ukrenilo, da rudarji ne bi živeli s svojimi ženami in otroci v bedi in pomankanju, bodo rudarji najbrže pričeli stavkati.

d V Celju! V nedeljo 27. avg. priredi Orlovska Podzveza v Celju velik orlovski tabor. Dopolodne ob 9. uri bode sv. maša s cerkvenim govorom na Glavnem trgu. Po sv. maši se vrši velik ljudski tabor, kjer nastopijo odlični govorniki. Popoldne se vrši na Gloriji javna telovadba, kjer nastopijo člani in članice s prostimi in orodnimi vajami. Ta prireditve se morajo udeležiti vsi člani in članice cele Štajerske in celega Posavja od najbližjega do najoddaljenejšega. Udeleži se tudi večja skupina Prekmurcev in Hrvatov. Pri celi prireditvi, tudi pri sv. maši, svira godba dravske divizije pod osebnim vodstvom g. dr. Čerina. Pri sprevedu, ki se razvije po mestu, nastopi posebna skupina narodnih noš iz Štajerske, Prekmurja in Hrvaške. Na svidenje 27. avgusta v Celju!

d Živinorejska zveza za kamniški okraj v Kamniku vabi svoje člane in druge vnete živinorejce na svoj XIII. redni občni zbor, ki se bo vršil dne 20. avgusta 1922 popoldne ob 3. uri v Kamniku. Živinorejci, pokažite zanimanja za svojo stanovsko organizacijo in se brez izjeme vsi udeležite živinorejskega zborovanja, da tu skupno določite program za smotreno in prepotrebno delo, ki ga od Vas nujno zahteva umna živinoreja. Dajte se prepričati, da je kmetova rešitev le v močni organizaciji in sicer v taki organizaciji, v kateri se prav vsak posamezni član popolnoma zaveda svoje obvezne dolžnosti. Ako se sami zanemarjate, Vas drugi stanovi ne bodo reševali. Spoznajte čas in skupno korakajte na neumorno delo.

d Občni zbor živinorejske zadruge v Dobropoljah, r. z. z. o. z. se vrši dne 20. avgusta 1922 v prostorih Kmetijskega društva z običajnim dnevnim redom.

d Smisel za kmetijske potrebe ob vsaki priliki pokažejo Samostojni. Ko je posl. Škulj v specialni debati ministrstva za socialno politiko risal katastrofalno pomanjkanje mrve v Sloveniji in nujno potrebo pomožne akcije, je zaklical posl. Kušar: »Razdelimo skofove travnike, pa bo imela cela Slovenija sena zadosti.« Posl. Škulj mu je dobro zavrnil: »Lepo vas prosim, vsaj temu lepemu predmetu, ki je sedaj v razpravi (pomoč ubogim, revni deci in ob elementarnih neugodah) prizanesite s svojimi večno neslanimi medkliti.« Tudi srbski poslanci so se zgražali nad plitvostjo samostojnežev.

— Konjska smrkavost v Velikih Laščah. — Lahkomišljenost ministra Pucija. Prejeli smo: V Velikih Laščah se je pojavila nevarna in kužna bolezen smrkavosti, ki se od konj prenaša tudi na ljudi. Enemu posestniku so morali zaradi tega pobiti štiri konje. Ta posestnik in njegova žena sta vsled tega kontumacirana in se morata, tako je napisano na dveh tablicah, držati doma. Zato je pač neodpušljiva lahkomišljenost, da je minister Pucelj tega posestnika z otroci in soprogo postavil v neposredno bližino vladarjevo, ko se je leta zadnjič pripeljal v Velike Lašče in po svoji ljudomilii navadi vsakomur podajal roke, tembolj ker je ta bolezen lahko smrtnonevarna. — Ta prenos bolezni na človeka je pa tudi že pripetil, kajti županstvo je po zdravnikovi odredbi te dni oddalo v glavno bolnico konjskega hlapca Antona Benčina, ker je sumljiv, da je obolen na smrkavosti (maliasmus). Minister Pucelj in ostali merodajni faktorji bi lahko vedeli, da ne gre v vladarjevo bližino spraviti ljudi, ki lahko spravijo njegovo življenje v nevarnost.

d Za uradnike. V Mariboru so trgovci in obrtniki sklicali posebno zborovanje, na katerem so se zavzeli za uradnike in zahtevali, da naj jih vlada za njihovo delo tudi pošteno plača. Ta ljubezen do uradnikov je prav hvalevredna, še lepše bi bilo, če bi trgovci to svojo ljubezen pokazali tudi na bolj socialen način.

d Dobri uradniki v ministrstvu za gozde. Minister za šume je upokojil načelnika Jovanovića zaradi zlorab, ki jih je uganjal z državnim premoženjem. Izročen bo sodišču (če bo, op. ur.). Inšpektorja Antića je upokojil, ker je osleparil državni gozdni fond za pol milijona dinarjev. Upokojen je bil dalje okrajni gozdar Laza Jovanović, ki je oskrboval 4 hetarje obsežen slivnjak od tega pa izkazal samo 150 litrov rakije dohodka. — To so krasni zgledi dobre uprave.

d Balkanska uprava v Bosni. V Bosni je sedanji režim uvedel pravo strahovlado. Nedavno so odpustili iz službe večje število pismonošev in sicer same Hrvate in Slovence. Dasiravno imajo mnogi od njih že nad 20 let službe, so odpušteni brez vsake plače.

d Nov zakon o stanovanjih delajo v Beogradu. Po tem zakonu lastniki hiš že ne bodo mogli svobodno razpolagati s svojimi hišami.

d Samomor ženske. V Št. Petru pri Nov. mestu se je dne 21. jul. sama umorila žena Karolina Dragan, stara 30 let. Zapu-

šča moža, ki je pred nedavnim prišel iz Amerike in 8 let staro dekletce. Vzrok samomora ni znan.

d Detemor v Srednjih Gameljnih. V Srednjih Gameljnih so aretirali Ano Tacar in njeno mater Heleno. Ana Tacar je nedavno porodila otroka, potem ga pa zakopala na vrtu. Baje ji je pri tem pomagala njena mati. Za ta ostuden zločin prejme nečloveška mati zaslužen plačilo.

d Tatvina v župni cerkvi na Bledu. Župne cerkve na Bledu je bilo z velikega in s strankih oltarjev ukradeno pet belih, platnenih prtov v skupni vrednosti 10.000 kron. Prti so brez čipk, en prt je dolg 5 metrov, ostali štirje so dolgi po 2 metra.

d Oskrumba pokopališča. Čevljarski pomočnik Silvij Knipic je bil pri deželnem sodišču v Ljubljani obsojen na 14 dni zapora, ker je na pokopališču pri Sv. Kristofu v Ljubljani podrl in polomil 19 kamenitih spomenikov, 18 železnih spomenikov, 2 lesena križa in poškodoval dve kapelici. Brezbožnej je bil član Sokola in bo sedaj, ko je tako dokazal svoje navdušenje, gotovo postal njihov vodja.

d Utonil je v Ljubljani 1. 1897 v Kamniku rojeni delavec Maks Snabelj.

d Radi žalitve kraljice Marije je bila obsojena Ivana Rabič iz Mojstrane na leto dni zapora.

d Pokvarjenost in nemoralna se tudi v Ljubljani širita vedno bolj in ima policija veliko opravka. Skoraj vsak dan izženejo iz Ljubljane kako žensko, ki ji pošteno delo ne diši.

d Pomilostitev. Krek Marijana, katero je ljubljanska porota obsodila na smrt, ker je povzročila, da je bil njen mož ustreljen, je bila pomiloščena na 20 let ječe.

d Zrakoplov sta ukradla. Ob prevratu sta dva novosadska meščana ukradla avstrijski zrakoplov in ga imela skoro štiri leta skritega, dokler niso orožniki zrakoplov našli, oba možakarja pa zaprili.

d Za dekliške odre izide nova šestdesetjanska igra s samo ženskiimi vlogami: »Zmaga najsv. Zakramentac. Marijine družbe, dekliške zveze in Orliški odseki naj jo nemudoma naroče najmanj po šest izvodov pri tiskarni »Panonij« v Gor. Radgoni, da se dožene vsina nakladel Cena bo razmeroma zelo nizka.

d Zgubila se je na poti Št. Jernej do razpotja, kjer se odcepi cesta proti Krškem železniška legitimacija z imenom Karl Oberžan. Pošteni najditelj se prosi, da jo vrne v žepnišču Kostanjevica ali Št. Jernej. Legitimacija ne more nikomur nič koristiti, lastniku pa je velike koristi.

Sirom domovine.

ŠT. JERNEJ.

Preveč učiteljstva tu — premalo tam. Glej »Domoljub« št. 26). Občinski odbor v Št. Jerneju na Dolenjskem je sklenil, da se pritoži na višji šolski svet, ker je na ondodni pet-razrednici preobilo število učiteljstva. Na tozadevno vlogo županstva je izdal višji šolski svet odlok z dne 14. julija 1922 štev. 8808, v katerem zavrača pritožbo županstva. V tem

odloku se navaja, da je sklenil že bivši deželni šolski svet ustanovitev novih osnovnih šol v Vrhopolju, Ostrogu in Čadrezah, da se zniža število otrok na šoli v Št. Jerneju. Nova šole pa da se niso moge otvoriti, češ da se županstvo v Št. Jerneju upira zgraditvi novih šolskih poslopij. Potem pa pravi višji šolski svet: Na št. Jernejški šoli službuje 10 učnih oseb, ki ima izmed njih vsaka nad 20 tedenskih učnih ur, le šolski voditelj, ki je bil zaradi šolskega vodstva uradno oproščen vsakega razrednega pouka, ima prostovoljno 14 tedenskih učnih ur. Končno konstatira višji šolski svet, da bo hodilo 1. 1922-23 v Št. Jerneju v vsakdanjo in ponavljalno šolo 657 otrok, da jih pride torej na vsako učno osebo povprečno 65, in konča tako: Iz teh uradno ugotovljenih podatkov višji šolski svet ne more upoštevati pritožbe županstva v Št. Jerneju. — Podpis: Gangl.

Kaj hoče s tem višji šolski svet? — S svojim odlokom sam potrjuje to, kar smo pisali mi. Ugotavlja namreč, da poučuje vsaka učna moč tedensko nad 20 ur, recimo torej največ 21. Ker je nedelja pouka prost dan, pride torej na učno moč dnevno natančno po tri ure in pol. A to je baš tisto, kar smo trdili mi in radi česar je sklenil pritožbo občinski odbor. — Za par minut na dan se ne bomo pričkali. Dejstvo je, da je učiteljstva ondi preveč, ker tri ure in pol »truda« (f) na dan se že prenese brez posebnih težav, ko je treba potem toliko prostega časa ubiti v brezdelju ali na v »delu«, ki ni delo. Ali vidite sploh še kje v kakem drugem stanu kakršnekoli delavce — duševne ali ročne — da bi delali na dan le 3 ure in pol? In 65 otrok na učno moč: ali je to mar preveč? Saj poznamo enorazrednice z eno učno močjo z nad 100 otroci in celodnevni poukom.

Da se upira županstvo zgraditvi kar treh novih šol? Razumljivo; kajti odhod naj pa izkopije milijone za zgradbe? Da pa šole niti potrebne niso vsled padanja števila otrok, smo dokazali že zadnjič, in sledi nepobitno že iz tega dopisa, ker posamezna učna moč niti sedaj nima posla nad tri in pol ure dnevno. Kaj bi šele bilo, če bi imeli kar troje novih šol in troje novih učnih moči?

PREČNA PRI NOVE MESTU.

V nedeljo, dne 6. t. m. smo imeli v stari želji zborovanje naše Kmetijske Zveze, na katerem sta poročala o polit. položaju in sedanjem državnem gospodarstvu tajnik Munda in železničar Mrak iz Novega mesta. Zborovalci so se glasno zgražali nad protikmetjsko politiko samostojnežev. Med govorom g. Mraka je prišlo tudi par nasprotnikov. Med najbolj korajžne se je hotel šteti socialni demokrat Milič iz Podgore, ki je stavil na govornika razna, večinoma prav bedasta vprašanja. Namen tega junaka je bil, spraviti govornika v zadrego, kar se mu pa še oddaleč ni posrečilo. G. Mrak je tako spretno pariral njegove medklje, da jo je moral rdečkar odkuriti s klaterskim nosom in sicer naravnost v gostilno samostojneža Drenika, da si ohladi pri kozarcu svojo vročo jezo in socialdemokratsko kri.

MIRNA NA DOLENJSKEM.

Tukaj smo imeli v nedeljo, 6. t. m. zborovanje za pravni prerod. Govorila sta g. železničar Mrak in tajnik Munda iz Novega mesta. — Udeležba je bila povoljna, vendar bi z ozirom na tako važno vprašanje, kakor je prerod naroda, pričakovali še večje, posebno več fantov, ki so v prvi vrsti potrebni prerodenja. — Želim samo, da bi seme, ki sta ga vrgla govornika v srce naše mladine, padlo na rodovitna tla, prineslo mnogo sadu.

ŠKOCJAN PRI MOKRONOGU.

V enem mesecu smo imeli dva požara v fari. Dne 23. julija so v Zagradu pogorele trem gospodarjem hiše in gospodarska poslopja. — Dne 8. avgusta pa je požar uničil osmero gospodarjem na Hrvaškem brodu vsa poslopja, enemu pa je zgorelo tudi par konj. Škoda je cenjena na par milijonov. Ubogi reveži, ravno so spravili žito, a naenkrat izgubili vse! Priporočajo se dobrim srcem v šentjernejški ravlini da jim priskočijo na pomoč z lesom in živčjem.

IZ KRANJSKE GORE.

To leto smo izvršili pri nas veliko potrebnega in blagoslovljenega dela. Imeli smo sv. misijon. Nabavili smo si nove jeklene zvočnike za župno cerkev in podružnico Podkoren. — Tudi v izob. društvu smo pridno delali: 11 predstav, 3 koncerti, 10 predavanj, 1 političen shod in še marsikaj drugega. Orli so pri tekni na Jesenicah dosegli 2. mesto. Jeseniško okrožje je dne 23. julija t. l. priredilo tu svojo okrožno prireditev, ki je v vsakem oziru izborna izpadla. — Zdal imamo letoviško sezono Letoviščarjev vse polno, predvsem Srbov in Hrvatov, a tudi Slovencev dosti. Neko delniško društvo namerava tu postaviti Parkhotel, zato »ker je Kranjsko gora planinski kraj v Jugoslaviji 810 m nad morjem ter ob železnici s krasno okolico. — Prejšnji mesec je Slov. Planinsko Društvo otvorilo dve koči: Rimlovo pod Prisankom in Erjavčevo pod Vrščim. Kranjska gora ima v Jugoslaviji še lepo prihodnost.

Najcenejša narodna jed

so testenine PEKATETE. Izdelane iz samega zdroba jeklene pšenice, vsebujejo najplemenitejše dele zrnja. Zato so najbolj redilne pri izvrstnem okusu. Iz istega vzroka, ker izdelane iz samega zdroba, se pa najbolj nakuhajo, tako da dosežejo do trikratni volumen nekuhanih. 3015

Listek.

Pod krivo jelko.

Povest iz Meternikove dobe.
Spisal t. Peter Bohinjec.

(Dalje.)

Boljarjeva krčma je sfala kakor še danes pod hribom Kokom na koncu vasi blizu ceste. Obilna gospodarska poslopja so se razprostirala proti cesti, ki vede iz Kranja v Tržič, slamnata streha se je videla od daleč nad drugimi hišami in leseni oboji na pročelijih so se podali nad leseno steno. V steni so bila vzdana mnogoštevilna okna z železnimi mrežami in kamenitimi oboji, med njimi pa živo barvane slike domačih patronov.

Skozi kamenite, lepo izklesane oboje vrat se je prišlo v vežo in iz veže skozi nizke duri v prostrano izbo z lesenim stropom, orjaško pečjo in več mizami.

Za mizo pri durih je sedel človek širokih pleč, kozavih lic, poljačenega nosu in živih oči. Zavil je bil v kratek plašč in se je nemirno ozrl, kolikorkrat je kdo stopil v izbo. Poleg njega je ležal v mrežo zavil sveženj tobaka, zagrnjen s koncem plašča.

»Kaj si sam, Blažek« popraša na nov došli gost, velike postave, širokih pleč, slep na eno oko. Starost ga je razodevala nad trideset let, samozavesno se je oziral po izbi in glas mu je donel kakor veliki zvon.

»Sam, kakor vidiš,« odgovori sedeči post, vstane in poda prišlecuro roko. Tedaj se je videlo, da je bil velik nad sečenj. Ko prišlec sede poleg njega, tihotapec Blaž nadaljuje:

»S tem Lužarčkom ni nič. Ušel mi je in

rekel, da ne gre več na Hrvaško po tobak, ta strahopetec!

»Le počaki, Blažek Preskrbimo si drugega lovčarja in ta bo naše vrste. Je fant, ki se ne ustraši niti samega medveda, kaj šele kaknega dolgopelega bričar!

Prišlec z enim očesom polrka s poličem ob mizo in takoj se pokaže v izbo deklica pri petindvajsetih letih. Njenih pleč se je oprijemal višnjeve modere in po hrbtu sla ji viseli dolgi kiti rumenih las.

»Se en poliček, kaj neda, Polonjek!« reče deklica in seže po poliču.

»Le prinesi ga, dolenjska nevesta!« jo zbode enooki gost.

»Zakaj dolenjska?« odvrne deklica.

Polonjek pa začne peti za odgovor:

»mam rada Gorenjca,
ki ma lajbič rdeč —
še rajši mam Dolenjca,
k' me židani več.

Dekla Marjana je že zapustila izbo, vendar prisluškuje pri durih, zakaj pesem ji je bila všeč. Njeni ženini je bil rododolenjec.

»Kje je Vranjek?« hitro popraša pevec.

»Morda je šel v farovž na tlako, ker je hodil sinoči mežnar Jernejec po hišah in velevaj bajlarjem, da gredo v farovž drva cepit. Ha, ha!« se zasmije Grosov Blaž dobrovoljno.

»No, tisto pa žel Vranjek je kar rojen za tlako, ha, ha, ha!« se smeje enooki gost. »Kaj misliš, Polonjek, ali bo res dobil Marjano tisti dolenjski Matič?«

»Ve, Blažek, jaz bi jo privoščil Vranjeku, pa veš tudi, da mi ne delamo pri ženitvah dosti sile. Naš Grog pravi: Kar priženi jo, pa jel čez jarek poskoči in je njegova. Duplzenski gospod Tomaž kajpada bolj cenil Matiča, ker se doma drži in je kupil tisto Smoletovo podrtijo tam ob cesti. Vranjek pa je šteklačar, pravi gospod Tomaž. No, mu bomo že pokazali, da so šteklačarji tudi njegovi farani.

Po veži zaropče. Dva fantina prestopila vežni prag. Prvi je bil star kakih 20 let, šibek, gibčen, na licih pa je imel brazgotino podobno kurji taci. Na hrbtu je nosil velik sveženj samih muhalnikov in podpihalnikov, v roki pa polno pest bica, to je slenja za svetilke, kakršnega so tedaj rabili namesto sedanjih dušic.

Njegov spremljevalec je bil majhne postave, čokat, gibčen, začrnelega obraza in in temnih oči. Na hrbtu je nosil sveženj krlač, povezanih z motvozom, ob rami pa so mu visele gosli. Bil je dokaj starejši od prvega in čednega obraza.

»Halo, dekleta, muhalnikel Poletje bo kmalu in muhe začno lezti na dan. Pa tudi bica imam še nekaj, če je kaj lanenega olja pri hiši!« kriči prvi prišlec.

»Može in fantjel Obleko je treba snajiti, drugače pride molj vanjo. Krlač imam na izbiro, velike, majhne, trde, mehke, kakršne kdo hoče!« vpije drugi prišlec.

Pri kuhinjskih durih se prikaže domača hči Jerica in pravi:

»Le v hišo pojdi! Kmalu pridejo oče domov.«

Duri se odpro in fantina stopita v izbo.

»Srečne oči, ki te vidijo, Tacman!« pozdravi Polonjek mlajšega prodajalca. Ta mu takoj odvrne:

»Hibej bonov, da se nihito ne zašma-laši!«

Starejši prodajalec pa vščipne enookega pivca:

»Ti bi moral reči: srečno oko, ki te vidi, ne pa oči, ker imaš samo eno oko celot!«

Vsi se posmeajo, le Polonjek godrnja in medruje dalje:

»Eh, Fundežkin Tomaž, ti nisi zastoj godec. No pa kaj, Marjanica, kje si? Ta kega vina še ni pridelala kranjska deželja. Alo fantje, sedite in pijte Tomaž, pa naredi eno, da dekleta privabiš!«

»Počaki, da se podpremo,« odvrne Tomaž. »Ti postavaš, mi se pa ubijamo po svefu. Morda se da napraviti kaj kupčije pri taki hiši kakor je Boljarjeva.«

Goslije so pili, dekla je nosila na mizo, ali drugih domačih ni bilo blizu.

Vino je lezlo v glavo, zakaj bilo je iz leta 1834.

Na pragu se prikaže nov gost, resnega pogleda. Bil je majhne postave, šibek, črnkaste polti, živih oči in vljudnega vedenja.

»Hibejte bonov, ferkelni prvolhajo po vas.«

Vsi so obmolknili pri tem pozdravu. Polonjek, ki je bil najbolj zgovoren, se polaji in izgine pri durih. Tihotapec Blažek je bil sicer dober znanec in prijatelj rokovnjačev, njihovega jezika pa ni razumel. Zato se najmanj zmeni za prišleceve besede in reči.

»Ti imaš kaj besede pri svojih ljudeh, kakor vidim, zato pa reci Funderu, naj nam katera zagode. Čuješ, Gradov Andrejec?«

Fundež čaka na povelje, a kapitan Vranjek ohrani resnobo in ukazuje:

»Blažek Tobak bomo ves mi vzeli. Denar zanj dobiš jutri. Ako imaš tudi kaj kave, nesi jo h Krču. Tam dobiš zanjo žita. Tacman, tvoja skrb je, da bo drevi tobak v rokah našega harambaše. Ti, Fundež, poskrbi do jutri večer sodček letošnjega vina, ki ga pelje z Dolenskega v Tržič tisti Klemen z Vinice. Nocoj bo prenočil v Naklem pri čpanu. Savsov Štefan in Koblar ti bota pomagala, ker sta tam doma.«

Tihotapec je poslušal stime svojega sovaščana in molčal. Vranjek pa odpre duri in pokliče deklo. Marjanica takoj priteče iz kuhinje in zardi do ušes.

»Fundež, zdaj pa te postrgaj ob gosli!« veli kapitan in se začne vrtneti z deklo po prostorni izbi.

(Dalje.)

1 »Dobro pazi, da se ne zagovoriš.«

2 »Dobro pazite, kmetje pridejo po vas.«

Kdor uporablja

GAZELA-milo,

štedi perilo in noveci

Izjava. Podpisana priznam, kar sem govorila soper Antonijo Klopčič, za neresnično.

Čemšenik, 1. avgusta 1922.

Marija Roudna.

Sprejemem takoj mlado, dobro vzgojeno
deklo za pospravljanje sob
in k otrokom. Naslov pri uravi pod Hay. 3154

Poroč. prstani
Double verižice
Stenske ure
Budilke
Zenne ure
Uhani

Najstarejša trgovina ur, zlatnine in
srebrnine

F. ČUDEN

LJUBLJANA 22, Prešernova 1.
Zahtevajte ponudbe!

**Suhe GOBE, KUMNO in lipovo
CVETJE** plačuje najbolje **SEVER
& KOMP., LJUBLJANA, Wolfova
ulica šte. 12.** 2570

Svarilo!

Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s
sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne
posestnike, gospodarje, njih namestnike itd., da
ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na
poslopih raznim elementom in krpučarjem, kakor
se je to v večji meri dogajalo dosedaj.

Taki ljudje strehe tako pokvarijo, da jih še
strokovnjaki za njimi popraviti ne morejo. Tudi
bode odslej dalo društvo take nekoncesionirane
kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasle-
dovati ter jim takoj na mestu ustaviti delo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1922.

J. KRIŽNAR,
predsednik.

GRIL,
tajnik.

Več vinskih SODOV in večja
VINA množina
je naprodaj. — Hotel POŠTA, Jese-
nice, Gorenjsko. 2970

BAKRENE KOTLE

po 40 in 60 litrov vsebine, so-
lidno izdelane, ima v zalogi

Metalokemika d. d.

Zagreb,
Strossmayerova
ulica št. 6.
Zahtevajte
ponudbe!
Zaloga;
Stanko Žargi & Co
Ljubljana,
Martina cesta št. 15.

NA VELIKO IN MALO!
Pri-
poročamo **najboljše šivalne stroje**
za rodbansko in obrtno rabo, potrebščine za šivilje,
krojače in čevljarje. — Etimo pri: **JOSIP
PETELINC, Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.**

Kupujem zmešane

ŽENSKÉ LASE

po najvišjih dnevnih cenah. — **STEFAN
STRMOLI, Ljubljana, Pod Trančo šte. 1.**

Redna zveza z New Yorkom

preko Bremena, Southampton, Cher-
bourg, potom prekrasnih velikih
osobnih parnikov vlade Združenih
držav.

»Georg Washington«, »Amerika«,
»President Pierce«, »Presidet Taft«,
»President Roosevelt«, in drugih.
Krasne sobe, najboljša kuhinja, vsaka
udobnost.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8, ZAGREB, Viator Konačište,
Und. d. Linden 1. Mihanovičeva ulica
ter vse večje potovalne pisarne.
Generalno zastopstvo: Norddeutscher Lloyd, Bremen.

Najboljše in najtrpežnejše
manufakt. blago kupite pri
**Oblačilnici za Slo-
venijo v Ljubljani**

Oglejte si naše skladišče!
Prostornina na drobno je v
Ljubljani, Stritarjeva ul. 5.
Glavno skladišče je v Kresiji
(vhod iz Lingarjeve ul. 1/L.)
Združeno podjetje! - Svoji k svojim!

SLOVENSKA BANKA

Centrala v Ljubljani v lastni palači, Stritarjeva ulica šte. 9 (naspr. frančiškanske cerkve)

Podružnice: Novi Sad, Dolnja Lendava, Ljutomer. Ekspozitura: Vrhnika.

Plačuje najvišje obresti na vložne knjižice in na vloge na tekočih računih.

Delniška glavnica: K 30.000.000

Rezervni zaklad: K 5.000.000

Se priporoča za izvršitev vseh bančnih
poslov pod najkulantnejšimi pogoji.